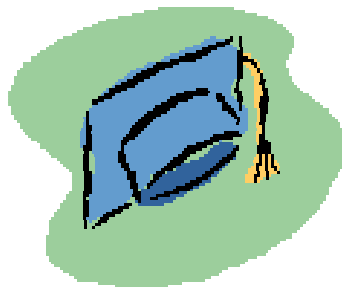

ΑΤΕΙ ΗΠΕΙΡΟΥ

Τμήμα Χρηματοοικονομικής και Ελεγκτικής

***ΟΔΗΓΙΕΣ προς ΦΟΙΤΗΤΕΣ
για ΣΥΓΓΡΑΦΗ
ΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ***

Πρέβεζα, Απρίλιος 2006

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Κύριος σκοπός αυτού του σημειώματος είναι να προσφερθούν κάποιες βασικές κατευθυντήριες γραμμές για την συγγραφή πτυχιακών εργασιών, καθώς και πληροφόρηση επί των ακολουθούμενων διαδικασιών. Το σημείωμα είναι χωρισμένο σε τρεις ενότητες.

Ενότητα Α Σε αυτήν εξηγείται η σημασία της δομής, της σαφήνειας, της αντικειμενικότητας, της λογικής συνέπειας και της παρουσίασης.

Ενότητα Β Σε αυτήν καλύπτονται ζητήματα αρχών σε ότι αφορά την χρήση παλαιότερης βιβλιογραφίας και τονίζονται βασικά θέματα που αφορούν την λογοκλοπή στις ακαδημαϊκές εργασίες. Περιλαμβάνονται επίσης κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την μορφή των παραπομπών.

Αν και υπάρχουν πολλά βιβλία που καλύπτουν αυτές και άλλες πλευρές της συγγραφής μιας ακαδημαϊκής εργασίας, το παρόν σημείωμα βασίζεται στις ακόλουθες δύο αναφορές:

Gibaldi, J. (1999), *MLA Style Manual and Guide to Scholarly Publishing*, New York: Modern Language Association of America.

Day, R.A. (1998), *How to Write and Publish a Scientific Paper*, Cambridge: Cambridge University Press.

Ενότητα Γ Σε αυτήν αναφέρονται σύντομα οι τυπικές απαιτήσεις που έχουν να κάνουν (α) με την διάρθρωση και το μέγεθος των πτυχιακών εργασιών και (β) με τις προθεσμίες και κανονισμούς και διαδικασίες υποβολής, παρουσίασης και αξιολόγησής τους.

A: ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

1) Ολόκληρη η ουσία μιας καλής πτυχιακής βρίσκεται στο ότι οικοδομείται γύρω από **ένα επιχείρημα**. Δεν πρόκειται απλά για ένα σύνολο πληροφόρησης σχετικά με ένα ζήτημα, ούτε απλά για μια γενική συζήτηση γύρω από ένα ερώτημα. Θα πρέπει να καταθέτει μια συγκεκριμένη άποψη σχετικά με ένα ζήτημα, να προωθεί μια συγκεκριμένη πρόταση σχετικά με ένα θέμα, ή να αναπτύσσει μια ξεκάθαρη απάντηση σε ένα συγκεκριμένο ερώτημα.

2) Επιπλέον, θα πρέπει να είναι γραμμένη ώστε **να πείσει τον αναγνώστη** για την εγκυρότητα του επιχειρήματος. Ωστόσο, αυτό δεν σημαίνει ότι η πτυχιακή πρέπει να εστιάσει μονάχα στο

κεντρικό επιχείρημα αγνοώντας όλα τα πιθανά εναλλακτικά. Αντίθετα, μια καλή πτυχιακή θα πρέπει να εξετάσει διαφορετικά επιχειρήματα και απόψεις σχετικές με ένα ζήτημα. Κάποια από τα επιχειρήματα μπορεί να έχουν καταγραφεί σε προηγούμενες επιστημονικές εργασίες, αλλά μερικά μπορούν να αναπτυχθούν και από τους ίδιους τους Φοιτητές/τριες.

3) Η αξιολόγηση των εναλλακτικών απόψεων και επιχειρημάτων γύρω από το θέμα της πτυχιακής δεν σημαίνει την αόριστη καταγραφή των διαφορετικών απόψεων: «σύμφωνα με την μια άποψη..., σύμφωνα με την άλλη...». Επίσης δεν είναι αρκετό να γίνει προσπάθεια να πεισθεί ο αναγνώστης μέσα από τον **ισχυρισμό ή την πεποίθηση** του Φοιτητή/τριας ότι η άποψη που καταθέτει είναι η ανώτερη ή καλύτερη γύρω από το θέμα της πτυχιακής. Οι σχετικές αποδείξεις και ενδείξεις, η λογική επαγωγή και η χρήση της σχετικής βιβλιογραφίας είναι απαραίτητη. Ωστόσο, όλα τα πιο πάνω θα πρέπει να αποτιμώνται και να αξιολογούνται, και όχι απλώς να παρατίθενται. Συνεπώς, **μεγάλο μέρος μιας πτυχιακής αφορά την αξιολόγηση των εμπειρικών ενδείξεων και την λογική υποστήριξη του κεντρικού της επιχειρήματος, καθώς και την σύγκριση αυτών με τις εναλλακτικές επιστημονικές απόψεις και θέσεις.**

4) Τα πιο πάνω τονίζουν την σημασία της επιλογής και, στην συνέχεια, του σαφούς προσδιορισμού του ερωτήματος ή του θέματος¹. Κάποια είδη θεμάτων θα οδηγήσουν αναπόφευκτα σε απλές περιγραφές ή σε γενικές συζητήσεις, και θα είναι δύσκολη η μετέπειτα ανάπτυξη ενός ξεκάθαρα εστιασμένου επιχειρήματος. Η συζήτηση με τον Επιβλέποντα Καθηγητή θα βοηθήσει συχνά τους Φοιτητές/τριες να ορίσουν το θέμα της πτυχιακής με τέτοιο τρόπο ώστε να οδηγηθούν πιο εύκολα σε μια καλή εργασία.

Άλλα χαρακτηριστικά μιας καλής πτυχιακής εργασίας παρατίθενται πιο κάτω.

1. Δομή

Η δομή μιας πτυχιακής είναι εξαιρετικά σημαντική. Βοηθά την κατανόησή της από τον αναγνώστη, αλλά επιτρέπει και στον Φοιτητή/τρια να διαπιστώσει την λογική της εργασίας του (της). Για τον λόγο αυτό, είναι ζωτικής σημασίας να ετοιμάζεται ένα ξεκάθαρο περίγραμμα της δομής **πριν** να ξεκινήσει το γράψιμο του κειμένου. Στην περίπτωση των πτυχιακών εργασιών, οι Επιβλέποντες Καθηγητές θα προσφέρουν καθοδήγηση πάνω σε αυτό το ζωτικό πρώτο βήμα.

---

¹ Σε μερικές περιπτώσεις, οι Επιβλέποντες Καθηγητές ορίζουν τα βασικά ερωτήματα μιας πτυχιακής, και το πρώτο βήμα της φαίνεται να είναι απλώς η ανάπτυξη ενός κεντρικού επιχειρήματος προς απάντηση αυτού του ερωτήματος. Συχνά, ωστόσο, κάποιο θέμα πτυχιακής το οποίο φαίνεται να είναι σαφώς προσδιορισμένο αφήνει αρκετά περιθώρια για περισσότερο ενδελεχή μελέτη του ίδιου του ερωτήματος. Αυτό γίνεται όταν ζητείται από τους Φοιτητές (- τριες) να ορίσουν τα ερωτήματα τα οποία εξετάζει η πτυχιακή τους μέσα σε ευρείες θεματικές ενότητες

Η Εισαγωγή

1) Μια πτυχιακή εργασία πρέπει να ξεκινά πάντα με μια εισαγωγική ενότητα. Αυτή η ενότητα είναι συχνά και το πιο σημαντικό τμήμα της. Εισάγει τον αναγνώστη στο θέμα που καλύπτεται και εξηγεί για ποιον λόγο ο Φοιτητής/τρια επικεντρώθηκε σε αυτό. Θα πρέπει να δίδει στον αναγνώστη μιαν ιδέα σχετικά με το ποιο είναι το βασικό επιχείρημα του Φοιτητή/τριας πάνω στο θέμα, γιατί είναι τόσο σημαντικό αυτό το επιχείρημα, καθώς και πως θα κινηθεί μεθοδολογικά για να το υποστηρίξει. Θα πρέπει επίσης να παραθέτει την διάρθρωση της πτυχιακής εργασίας.

2) Επιπλέον, η εισαγωγή παίζει έναν σημαντικό ρόλο για την ίδια την συγγραφή της πτυχιακής. Αν και ο Φοιτητής/τρια θα την ξαναγράψει και θα την τροποποιήσει πολλές φορές καθώς προχωρά την εργασία του (της), είναι εξαιρετικά χρήσιμο να γραφεί τουλάχιστον μια περίληψη της εισαγωγής **πριν** να ξεκινήσει η συγγραφή του κυρίως κειμένου. Αυτό εξυπηρετεί δυο σκοπούς:

- Προσφέρει έναν τρόπο ελέγχου της συνολικής διάρθρωσης της πτυχιακής. Αν το κεντρικό επιχείρημα δεν μπορεί να περιγραφεί μέσα σε λίγες παραγράφους για μια πρόχειρη εισαγωγή στο θέμα, τότε κάτι δεν πάει καλά. με το βασικό επιχείρημα ή με την δομή (ή και με τα δυο). Αυτό θα πρέπει να επιλυθεί πριν ξεκινήσει η συγγραφή του κυρίως κειμένου.
- Δεύτερο, μαζί με το περίγραμμα της δομής, μια πρόχειρη εισαγωγή λειτουργεί ως εξαίρετος «χάρτης» στη διάρκεια της συγγραφής. Η ανάγνωση της εισαγωγής σε τακτά διαστήματα βοηθά τον Φοιτητή/τρια να παραμένει εστιασμένος (- η) στο κεντρικό του (- ης) επιχείρημα. Προφανώς, δεν αποκλείεται να υπάρξουν τροποποιήσεις, ή ακόμα και προσθήκες, σε αυτό το επιχείρημα καθώς προχωρά η συγγραφή. Ωστόσο, η εισαγωγή λειτουργεί ως προτροπή για να αναλογίζεται ο Φοιτητής/τρια κατά πόσον πρόκειται για κάποια αναγκαία προσθήκη η οποία βοηθά στην επίτευξη του κύριου σκοπού, ή αν πρόκειται για μια εκτροπή η οποία δεν βοηθά στην ανάπτυξη του κεντρικού επιχειρήματος (όσο και αν είναι ενδιαφέρουσα).

Το Κυρίως Σώμα του Κειμένου

1) Αυτό θα πρέπει να διαιρεθεί σε λογικές υπο – ενότητες, όπως αυτές θα φανούν από την ανάπτυξη του εκάστοτε θέματος ή επιχειρήματος που παρουσιάζεται. Οι ενότητες αυτές συχνά καλύπτουν τρία βασικά στοιχεία:

(όταν δηλαδή δεν ζητείται κάτι εντελώς συγκεκριμένο, αλλά δίδεται περιθώριο στους Φοιτητές (- τριες) να κατευθύνουν την πτυχιακή τους με βάση ένα κεντρικό ζήτημα που τους δίδεται).

- (α) μια περιγραφή, ορισμό ή αποσαφήνιση του θέματος της πτυχιακής και μια εξήγηση για το γιατί αυτό είναι σημαντικό,
- (β) μια ανασκόπηση σχετικά με το τι έχει ήδη γραφεί στο θέμα, μαζί με την κριτική αξιολόγηση αυτών των εργασιών,
- (γ) μια παρουσίαση των θέσεων του ίδιου του Φοιτητή/τριας στο θέμα, μαζί με τις απαραίτητες αποδείξεις και επιχειρήματα που στηρίζουν αυτές τις θέσεις.

2) Ο τρόπος με τον οποίο θα διαρθρωθούν αυτά τα τρία στοιχεία δεν είναι δεδομένος. Για παράδειγμα, μπορεί να αποτελέσουν το πλαίσιο για τις κύριες ενότητες της πτυχιακής, ή μπορεί να είναι υποδιαίρεσεις των κυρίων ενοτήτων που περιγράφουν τις διάφορες απόψεις που υπάρχουν σχετικά με το θέμα. Η ισορροπία που θα υπάρξει μεταξύ των τριών στοιχείων επίσης δεν είναι δεδομένη.

3) Επιπλέον των επικεφαλίδων των κύριων ενοτήτων, μπορεί να είναι χρήσιμη η χρήση επιμέρους κεφαλίδων, οι οποίες ορίζουν μικρότερες ενότητες. Όταν αναπτύσσεται ένα περίπλοκο επιχειρήμα, θα πρέπει να υπενθυμίζεται περιοδικά στον αναγνώστη σε ποιο ακριβώς σημείο βρίσκεται η ανάπτυξή του, καθώς και σε ποιο βήμα σκοπεύει να περάσει ο Φοιτητής/τρια στην συνέχεια, μαζί με την αιτιολόγηση αυτής της διαδρομής (δείτε πιο κάτω σχετικά με την «λογική συνέπεια»).

Το Συμπέρασμα

Σε αυτό πρέπει να δίδεται μια περίληψη του κύριου επιχειρήματος, των αποτελεσμάτων στα οποία κατέληξε η ανάλυση, καθώς και των συνεπειών αυτών των αποτελεσμάτων. Δεν θα πρέπει, ωστόσο, στην Ενότητα αυτή να εισάγεται νέο υλικό, έννοιες ή επιχειρήματα· όλα αυτά θα πρέπει να έχουν καλυφθεί στο κυρίως σώμα της πτυχιακής. Επιπλέον, θυμηθείτε ότι η ενότητα των συμπερασμάτων δεν θα πρέπει να φαίνεται σαν κάτι που δημιουργήθηκε τελευταίο και εκ των υστέρων. Αντίθετα, αποτελεί ένα αναπόσπαστο τμήμα οποιασδήποτε πτυχιακής εργασίας. Επιπλέον, σε αυτή την ενότητα ο Φοιτητής/τρια αναφέρεται στο κεντρικό θέμα της πτυχιακής και αποδεικνύει ότι το ανέλυσε και όχι ότι απλώς συνέγραψε μια γενική περιγραφή του θέματος.

2. Σαφήνεια

1) Ο Φοιτητής/τρια πρέπει να προσπαθεί διαρκώς να κρατά τα γραφόμενα όσο πιο ξεκάθαρα και απλά είναι δυνατόν. Η σαφήνεια υποβοηθείται μέσα από το να παρατίθενται επιχειρήματα με όσο το δυνατόν πιο σύντομο και συνεπή τρόπο. Η αχρείαστη επανάληψη πρέπει να αποφεύγεται (εκτός περιπτώσεων στις οποίες είναι αναγκαία για την διατήρηση της λογικής συνέπειας – δείτε πιο κάτω), όπως και η γενική «φλυαρία» που δεν βοηθά στην ανάπτυξη κάποιου επιχειρήματος.

2) Εν μέρει, η απλότητα είναι θέμα ικανότητας γραπτής έκφρασης. Ο στόχος της απλότητας είναι δύσκολος στην επίτευξή του, αλλά είναι γενικά χρήσιμο να γράφονται σύντομες προτάσεις. Γενικοί πρακτικοί κανόνες είναι το ότι κάθε πρόταση μπορεί πιθανώς να γίνει απλούστερη (απ'ότι είναι) όταν:

- (α) είναι μεγαλύτερη των τεσσάρων γραμμών,
- (β) περιέχει περισσότερα από τρία ή τέσσερα σημεία στίξης (κόμματα, άνω τελείες),
- (γ) περιέχει περισσότερες από μία ή δυο λέξεις όπως «στο οποίο» ή άλλες οι οποίες δημιουργούν μια δευτερεύουσα πρόταση ή επιχείρημα,
- (δ) περιέχει μερικά συνεχόμενα ουσιαστικά, ή μερικά επίθετα που όλα περιγράφουν το ίδιο ουσιαστικό, ή αν η πρόταση περιέχει μερικά επιρρήματα.

Απλότητα σημαίνει επίσης την μη – χρήση «αργκό» ή τεχνικών εννοιών, εκτός και αν αυτές ορίζονται σαφώς. Επιπλέον, απλότητα σημαίνει τον περιορισμό της χρήσης της θεωρίας στον βαθμό που είναι απολύτως αναγκαία για να προσφέρει την αναλυτική βάση του βασικού επιχειρήματος (εκτός και αν το θέμα της πτυχιακής αναφέρεται ειδικά στην θεωρία).

3. Αντικειμενικότητα

1) Όπως προαναφέρθηκε, στην ανάπτυξη του επιχειρήματος θα πρέπει να αποφεύγεται η χρήση μη επαληθευμένων ή εμπειρικά υποστηριζόμενων απόψεων και θέσεων. Με τον τρόπο αυτό ελαχιστοποιείται η ευαισθησία της πτυχιακής σε θέματα υποκειμενικότητας του Φοιτητή/τριας. Ο Φοιτητής/τρια θα πρέπει να προσέχει ιδιαίτερα να δικαιολογεί κάθε άποψη που διατυπώνει, δίδοντας βιβλιογραφικές αναφορές, δεδομένα και πηγές. Ωστόσο, κοινό σφάλμα που παρατηρείται είναι η διατύπωση επιχειρημάτων που βασίζονται σε βιβλιογραφικές αναφορές με την λανθασμένη πεποίθηση ότι όσο μεγαλύτερος ο αριθμός των αναφορών και παραπομπών τόσο ισχυρότερο το επιχείρημα. Αυτό το είδος της άτεχνης χρήσης των αναφορών αφαιρεί από την ισχύ ενός επιχειρήματος. Επιπλέον, όταν υποστηρίζεται λογικά ένα επιχείρημα ο Φοιτητής/τρια δεν θα πρέπει να υποθέσει ότι κάτι που φαίνεται απολύτως λογικό στον ίδιο θα είναι το ίδιο λογικό και για τον αναγνώστη, δίχως μια επιπλέον εξήγηση, απεικόνιση ή απόδειξη.

2) Ένα τελευταίο σημείο σχετίζεται με τις προσωπικές αξίες και απόψεις του κάθε Φοιτητή/τριας, οι οποίες συνήθως (ίσως και αναπόφευκτα) «εισβάλλουν» αδιόρατα στην πτυχιακή, και οι οποίες μπορεί συχνά να μειώνουν την επιστημονική της πειστικότητα. Προφανώς, δεν είναι καθόλου λάθος να έχει ο Φοιτητής/τρια, ή ακόμα και να το δείχνει, προσωπικές αξίες και απόψεις σχετικά με οποιοδήποτε ζήτημα. Ωστόσο, οι Ακαδημαϊκοί κριτές χρειάζεται να εξετάσουν μια πτυχιακή η οποία έχει ασχοληθεί με τα πραγματικά θέματα, τα επιχειρήματα, τις ενδείξεις και τις αποδείξεις, και όχι με κάποια διακήρυξη προσωπικών ιδεολογημάτων.

4. Λογική Συνέπεια

1) Η πτυχιακή πρέπει να γράφεται με τρόπο τέτοιο ώστε κάθε τμήμα κάποιου επιχειρήματος να ακολουθεί λογικά το προηγούμενο και να οδηγεί επίσης λογικά στο επόμενο. Όσο μεγαλύτερη προσοχή δίδεται στο σημείο αυτό, τόσο καλύτερη είναι και η συνολική ροή του επιχειρήματος. Μια χρήσιμη τεχνική είναι η προσάρτηση ενός σύντομου συμπεράσματος στο τέλος κάθε κύριας ενότητας, ή κάθε κεφαλαίου, στο οποίο να περιγράφονται συνοπτικά τα επιχειρήματα που αναπτύχθηκαν.

2) Ωστόσο, ο όρος «λογική συνέπεια» έχει και άλλες πλευρές. Ειδικότερα, σημαίνει ότι κάποιο τμήμα του επιχειρήματος δεν θα πρέπει να έρχεται σε αντίθεση με άλλα επιχειρήματα ή αποδείξεις που παρατίθενται σε άλλα τμήματα της πτυχιακής.

3) Τα χαρακτηριστικά που περιγράφηκαν πιο πάνω αποτελούν αντικειμενικούς σκοπούς για τον Φοιτητή/τρια. Μερικές φορές ίσως να φαίνεται πως ακυρώνουν το ένα το άλλο. Για παράδειγμα, η ανάγκη για λεπτομερή επεξήγηση κάποιου επιχειρήματος μπορεί να αποκλείει την σύντομη έκφρασή του. Η τέχνη της συγγραφής μιας πτυχιακής έγκειται στην ικανότητα επίτευξης της αναγκαίας ισορροπίας μεταξύ των συνολικών σκοπών της.

5. Παρουσίαση

1) Η πτυχιακή πρέπει να είναι απλή αλλά αποτελεσματική: σωστά δομημένη και απλή στην ανάγνωση, με σωστή ορθογραφία και σημεία στίξης. Η παρουσίαση είναι πολύ σημαντική, καθώς χρειάζεται δεξιότητες που θα πρέπει να αναπτύξει ο Φοιτητής/τρια ανεξάρτητα από την καριέρα που θα ακολουθήσει στο μέλλον. Επιπλέον, τυχόν απροσεξίες εκνευρίζουν τον αναγνώστη ή τον κριτή, και αποτελούν ένδειξη βιαστικής ή απρόσεκτης συγγραφής και έλλειψης προσοχής στην λεπτομέρεια. Μπορεί επίσης να αποτρέπουν την σαφή κατανόηση ενός επιχειρήματος.

2) Θα πρέπει να δίδεται ιδιαίτερη προσοχή και στην χρήση της γραμματικής. Μια σωστή πτυχιακή δεν θα περιέχει συντμήσεις ή γραμματικές εκθλίψεις (π.χ. το αποτέλεσμα και **όχι τ' αποτέλεσμα**). Καλόν είναι να δίδεται η πτυχιακή σε κάποιον Συμφοιτητή/τρια για αξιολόγηση αυτού του σκέλους της πριν να παραδοθεί, προκειμένου να εντοπίζονται τυχόν σφάλματα, παραλείψεις ή δυσνόητα σημεία.

3) Τέλος, μια προειδοποίηση: οι επεξεργαστές κειμένου είναι ισχυρά εργαλεία. Οι Φοιτητές/τριες δεν πρέπει να το παρακάνουν χρησιμοποιώντας μεγάλο αριθμό διαφορετικών γραμματοσειρών, μεγεθών, **τονισμένων**, *πλαγιαστών* και υπογραμμισμένων λέξεων.

Οποιαδήποτε σελίδα περιέχει περισσότερες από τρεις ή τέσσερις ποικιλίες γραμματοσειράς δείχνει ακατάστατη. Δείτε κάποια βιβλία προκειμένου να διαπιστώσετε πως γράφουν οι επαγγελματίες. Στην συνέχεια, επιλέξτε ένα ιδιαίτερο στυλ που σας ταιριάζει για τις επικεφαλίδες, το κυρίως κείμενο, τις υποσημειώσεις και τις αναφορές, και χρησιμοποιήστε το με συνέπεια σε ολόκληρη την πτυχιακή.

B: ΧΡΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΕ ΠΑΛΑΙΟΤΕΡΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

1) Οι Φοιτητές/τριες κάνουν συνήθως εκτενή χρήση δημοσιευμένων εργασιών, καθώς και αναφορών, παλαιότερων πτυχιακών, διατριβών και άλλων εργασιών που δεν έχουν δημοσιευθεί. Υπάρχουν αρκετοί κανόνες σχετικά με το πώς θα πρέπει να γίνονται αυτές οι αναφορές, αλλά υπάρχουν δυο **θεμελιώδεις αρχές**.

2) Η πρώτη έχει να κάνει με την **εντιμότητα** – πρέπει πάντοτε να γίνεται ξεκάθαρη αναφορά σε παλαιότερες πηγές. Η μη – αναφορά των πηγών είναι στην καλύτερη περίπτωση ασέβεια, ενώ αν θεωρηθεί ότι γίνεται προσπάθεια να περάσει κάποιος τις ιδέες άλλου συγγραφέα ως δικές του (ειδικά σε πτυχιακές εργασίες) αυτό αποτελεί Ακαδημαϊκή απάτη. **Εφόσον αποκαλυφθεί** με οποιονδήποτε τρόπο τέτοια **κακή χρήση παλαιότερων εργασιών**, ο Φοιτητής/τρια θα υποστεί **ποινές που ξεκινούν από μηδενισμό** του και διαδικασία εκ νέου ανάληψης πτυχιακής εργασίας (για λογοκλοπή) και φθάνουν μέχρι την οριστική αποβολή του από το Τμήμα (για αγορά εργασίας και παρουσίασή της ως προϊόν ίδιας εργασίας). Κάθε τέτοια περίπτωση κρίνεται σε επίπεδο Συμβουλίου του Τμήματος.

3) Η **λογοκλοπή** ορίζεται ως η χρήση, δίχως επισήμανση, της πνευματικής εργασίας άλλων και η πράξη της παρουσίασης ιδεών ή ανακαλύψεων άλλων ως ίδια εργασία που κατατίθεται προς αξιολόγηση. Σημειώνεται ότι ο εντοπισμός της είναι αρκετά εύκολος για έναν κατατοπισμένο αξιολογητή. Η αντιγραφή προτάσεων, φράσεων ή ακόμα και ρήσεων δίχως επισήμανση και με τρόπο τέτοιο ώστε πιθανώς να οδηγεί σε παραπλάνηση του αναγνώστη ως προς την αυθεντική πηγή (είτε με ανεπαρκή αναφορά είτε με μη – χρήση εισαγωγικών) αποτελεί λογοκλοπή. Η παράφραση δίχως επισήμανση με τρόπο τέτοιο ώστε πιθανώς να οδηγεί σε παραπλάνηση του αναγνώστη ως προς την αυθεντική πηγή αποτελεί επίσης λογοκλοπή. Όταν έχει συμβεί τέτοια αντιγραφή ή παράφραση, η απλή αναφορά στην πηγή δεν αποτελεί επαρκή επισήμανση. Η επισήμανση – αναφορά στην πηγή πρέπει να γίνεται κάθε φορά που χρησιμοποιείται κάποια πηγή. Η χρήση αυτούσιων εκφράσεων του αυθεντικού συγγραφέα πρέπει να γίνεται μέσα σε εισαγωγικά.

4) Η δεύτερη αρχή έχει να κάνει με την **σαφήνεια** – θα πρέπει να δίδονται σαφείς και πλήρεις αναφορές στις πηγές των ιδεών και των πληροφοριών, ώστε ο αναγνώστης να μπορεί να τις ελέγξει προκειμένου να διαπιστώσει την εγκυρότητα και την ακρίβειά τους. Είναι για τους λόγους αυτούς σημαντικό να εξοικειωθούν οι Φοιτητές/τριες με τους κανόνες σχετικά με τις αναφορές – παραπομπές και με την χρήση των πηγών. Οι περισσότεροι από τους κανόνες αναφέρονται είτε στην άμεση αναπαραγωγή παλαιότερων εργασιών, είτε στην περίληψη παλαιότερων εργασιών με λόγια του Φοιτητή/τριας. Ας δούμε κάθε περίπτωση πριν να εξετάσουμε ακριβώς με ποιον τρόπο θα γίνονται οι αναφορές – παραπομπές.

1. Η Άμεση Αναπαραγωγή Παλαιότερων Εργασιών

Η απλή αντιγραφή γραπτών εργασιών άλλων δίχως αναφορά ή/και παραπομπή σε αυτούς αποτελεί σαφώς λογοκλοπή. Επιπλέον, είναι συνήθως αρκετά εμφανής σε οποιονδήποτε ενημερωμένο Ακαδημαϊκό ή εξεταστή. Ωστόσο, με την προϋπόθεση ότι γίνεται αναφορά στην πρωτότυπη πηγή, τέτοια άμεση αναπαραγωγή είναι ζωτική, όσο και εύλογη στην Ακαδημαϊκή γραφή:

- Τμήματα κειμένου μπορεί να αναπαραχθούν για πολλούς λόγους – για παράδειγμα όταν ενσωματώνουν κάποιας μορφής αποδείξεις ή ενδείξεις που είναι ιδιαίτερα σημαντικές για το επιχείρημα που αναπτύσσεται, ή όταν περιλαμβάνουν έναν ιδιαίτερα ξεκάθαρο τρόπο έκφρασης ενός προβλήματος (ή μιαν απάντηση ή ερμηνεία ενός προβλήματος). Σε τέτοιες περιπτώσεις, το άμεσα αναπαραγόμενο κείμενο θα πρέπει να τίθεται εντός εισαγωγικών «.....», με την πηγή να αναφέρεται (δείτε πιο κάτω για τις αναφορές – παραπομπές). Αν το τμήμα του αναπαραγόμενου κειμένου είναι μικρό (π.χ. λιγότερο από τρεις γραμμές), μπορεί απλά να ενσωματωθεί στο κείμενο του Φοιτητή/τριας χωρίς να διατυπωθεί διαφορετικά από το κυρίως κείμενο. Ωστόσο, αν το αναπαραγόμενο τμήμα είναι μεγαλύτερο, συνηθίζεται να μπαίνει σε εσοχές (μερικές φορές με μικρότερο διάστιχο από ότι το κυρίως κείμενο). Για παράδειγμα:

Αρκετές μελέτες έχουν δείξει ότι οι Ιαπωνικές εταιρίες συχνά συνδυάζουν την απόκτηση ξένης τεχνολογίας με τις δικές τους έντονες προσπάθειες σε Έρευνα και Ανάπτυξη. Συνήθως, η Έρευνα και Ανάπτυξη των Ιαπωνικών εταιριών έλαβε χώρα μετά την απόκτηση ξένης τεχνολογίας, προκειμένου αυτή να απορροφηθεί αποδοτικά. Ωστόσο, σε αρκετές περιπτώσεις η εγχώρια Έρευνα και Ανάπτυξη έγινε πριν την απόκτηση ξένης τεχνολογία. Μια σημαντική μελέτη κατέδειξε τους κύριους λόγους για τους οποίους γίνεται αυτή η Έρευνα και Ανάπτυξη:

«Αυτές οι προσεγγίσεις επέτρεψαν στις Ιαπωνικές εταιρίες πρώτον να γνωρίζουν τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα μιας νέας ξένης τεχνολογίας.

Δεύτερον, να προετοιμασθούν τεχνολογικά προκειμένου να απορροφήσουν μονάχα τα επιθυμητά τμήματα της ξένης τεχνολογίας, ενισχύοντας έτσι την διαπραγματευτική τους ισχύ σε σχέση με τον προμηθευτή. Τρίτον, τους επέτρεψε σε αρκετές περιπτώσεις να βελτιώσουν σημαντικά την αγοραζόμενη τεχνολογία...» (Ozawa, 1980, σελ. 146).

Αυτό το είδος άμεσης αναπαραγωγής κειμένου θα πρέπει να χρησιμοποιείται με **φειδώ** προκειμένου να διατηρήσει την δύναμή του.

- Αριθμητικά δεδομένα σε πίνακες ή διαγράμματα μπορούν να αναπαραχθούν απευθείας από προηγούμενες εργασίες άλλων, προκειμένου να τονισθεί ένα σημαντικό επιχείρημα. Δεν υπάρχει κανένα πρόβλημα, αρκεί να αναφέρεται σαφώς η πρωτότυπη πηγή (δείτε πιο κάτω). Κάποιες φορές, τα δεδομένα που επιλέγονται από προηγούμενες εργασίες χρειάζεται να αναδιαταχθούν, ή χρειάζεται να τροποποιηθεί ελαφρά ένα διάγραμμα. Αν η αναδιάταξη ή η τροποποίηση είναι εμφανής για καθέναν που έχει αναγνώσει το πρωτότυπο, τότε η αναφορά μπορεί να είναι απλή (π.χ. «Προσαρμοσμένο από Πίνακα 6 στο Smith, 1985, σελ. 43»). Αν πρόκειται για κάποια περισσότερο περίπλοκη μετατροπή (π.χ. συνδυασμός των αρχικών πληροφοριών με δεδομένα από άλλη πηγή, ή εισαγωγή κάποιου εντελώς νέου στοιχείου στο πρωτότυπο διάγραμμα), τότε χρειάζονται περισσότερες εξηγήσεις – ίσως μια υποσημείωση που να δείχνει ποια πληροφόρηση προέρχεται από το πρωτότυπο και τι έχει προστεθεί. Αν έχουν γίνει πραγματικά σημαντικές αλλαγές στο πρωτότυπο διάγραμμα, ίσως χρειάζεται να περιγραφούν αναλυτικά τα βήματα που ακολουθήθηκαν.
- Οι Φοιτητές/τριες θα πρέπει να θυμούνται επίσης ότι αναφορές και παραπομπές πρέπει να γίνονται και για πληροφορίες που αντλούνται από το Internet, ή από άλλες ηλεκτρονικές πηγές (δείτε τις πιο κάτω οδηγίες).

2. Περίληψη και Σύνθεση Προηγούμενων Εργασιών

Πολύ συχνά, οι Φοιτητές/τριες θα χρειασθεί να κάνουν περιλήψεις εργασιών άλλων συγγραφέων, χωρίς να αναφέρονται στο αυθεντικό κείμενο. Είναι σημαντικό αυτό να γίνεται **με δικά τους λόγια**, και όχι με την απλή αναπαραγωγή του αυθεντικού. Ξανά, η αναφορά στον αρχικό συγγραφέα είναι συνήθως αναγκαία, αλλά χρειάζεται άσκηση κρίσης προκειμένου να γίνει διάκριση μεταξύ τριών διαφορετικών περιπτώσεων:

- *Περιπτώσεις στις οποίες δεν χρειάζεται να γίνει αναφορά.* Κάποιες απόψεις είναι τόσο εδραιωμένες και ευρέως γνωστές, αποτελώντας μέρος της γενικά διαδεδομένης γνώσης, ώστε να μην χρειάζεται η αναφορά στην πηγή τους. Για παράδειγμα, δεν είναι πλέον

απαραίτητο να γίνεται αναφορά στο άτομο το οποίο πρώτη φορά κατέδειξε ότι η ζήτηση για ένα αγαθό κινείται αντίστροφα από την τιμή του.

- *Περιπτώσεις στις οποίες μια γενική αναφορά σε βιβλίο ή περιοδικό είναι αρκετή.* Όπως σημειώθηκε πριν, αν χρησιμοποιούνται παλαιότερες εργασίες προκειμένου να υποστηριχθεί μια άποψη ή ένα βασικό επιχείρημα, τότε είναι αναγκαίο να γίνει ακριβής αναφορά στο που ακριβώς βρίσκονται αυτές οι παλαιότερες εργασίες (δείτε πιο κάτω). Σε άλλες περιπτώσεις, κάποιος μπορεί να αναφέρεται στην γενική συνεισφορά κάποιου συγγραφέα, για παράδειγμα επειδή ξεκίνησε μια επιστημονικά χρήσιμη συζήτηση γύρω από κάποιο θέμα. Σε τέτοιες περιπτώσεις, είναι αρκετό απλώς να αναφερθεί η σχετική πηγή, χωρίς να δίδεται συγκεκριμένος αριθμός σελίδας. Για παράδειγμα:

Μεγάλο μέρος της βιβλιογραφίας σχετικά με την βιομηχανική καινοτομία εστιάζει στην εταιρία ως την πηγή των καινοτομιών. Ωστόσο, έχει αναδυθεί την τελευταία δεκαετία μια εναλλακτική οπτική η οποία δίδει μεγαλύτερη έμφαση στην συνεργασία και αλληλεπίδραση μεταξύ των εταιριών ως πηγών καινοτομίας. Βασισμένη στην εργασία του Lundvall στην Δανία, μια από αυτές τις οπτικές έχει εστιάσει στην αλληλεπίδραση μεταξύ των χρηστών και των παραγωγών της καινοτομίας (Lundvall, 1993).

- *Περιπτώσεις στις οποίες χρειάζεται αναφορά σε συγκεκριμένο αριθμό σελίδας.* Η αναφορά αυτή είναι αναγκαία όταν χρησιμοποιούνται προηγούμενες εργασίες αυτολεξεί – όπως στο προηγούμενο παράδειγμα της σελίδας 7. Είναι ακόμα αναγκαία όταν χρησιμοποιούνται συγκεκριμένες αποδείξεις, στοιχεία και απόψεις άλλων προκειμένου να υποστηριχθεί το βασικό επιχείρημα της πτυχιακής. Για παράδειγμα:

Οι διαμορφωτές πολιτικής σε πολλές από τις πρώην οικονομίες κεντρικού σχεδιασμού ελπίζουν ότι, με την απελευθέρωση του ελέγχου των ξένων επενδύσεων, οι εισροές κεφαλαίου θα συνοδεύονται από σημαντική μεταφορά τεχνολογίας. Στην πράξη αυτό δεν φαίνεται να συνέβη – τουλάχιστον όχι στην περίπτωση της Ρωσίας (Gutman, 1991, σελ. 20 – 23).

Όταν ο Φοιτητής/τρια αμφιβάλλει για την περίπτωση την οποία συναντά, πρέπει να ακολουθεί τον τρίτο δρόμο και να δίδει αριθμούς σελίδων, ειδικά όταν αναφέρεται σε ένα βιβλίο ή σε ένα πολυσέλιδο άρθρο.

3. Πως Γίνονται οι Αναφορές - Παραπομπές

Πέρα από το ότι μέσα από αυτές αναγνωρίζεται η πνευματική εργασία άλλων, οι παραπομπές επιτρέπουν στους αναγνώστες να συμβουλευθούν το αυθεντικό υλικό, να ελέγξουν τα δεδομένα, κλπ. Θα πρέπει λοιπόν να προσφέρεται επαρκής πληροφόρηση που να τους διευκολύνει. Συνήθης πρακτική είναι να περιλαμβάνονται οι αναφορές σε προηγούμενες εργασίες σε δυο

σημεία: μια μικρή περίληψη εμφανίζεται μέσα στο κείμενο (ή κάτω από το κείμενο σε υποσημείωση) και οι πλήρεις λεπτομέρειες δίδονται σε λίστα αναφορών στο τέλος της εργασίας. Υπάρχουν πολλοί διαφορετικοί τρόποι γραφής αναφορών – παραπομπών, και οι σημειώσεις που ακολουθούν προσφέρουν μια εισαγωγή σε μια από τις πιο κοινές προσεγγίσεις. Ωστόσο, όταν ο Φοιτητής/τρια επιλέξει έναν συγκεκριμένο τρόπο γραφής των αναφορών, θα πρέπει να τον χρησιμοποιεί με **συνέπεια** σε ολόκληρη την πτυχιακή.

Περισσότερες λεπτομέρειες υπάρχουν σε πολυάριθμους οδηγούς και εγχειρίδια, όπως εκείνα στα οποία έγινε αναφορά στις πρώτες σελίδες αυτού του σημειώματος.

3.1 Αναφορές στο Σώμα του Κειμένου

Ακολουθώντας τις γενικές γραμμές που περιγράφηκαν, όταν γίνεται χρήση ιδεών και απόψεων άλλων συγγραφέων στην πτυχιακή, θα πρέπει να γίνεται αναφορά στην αυθεντική πηγή. Αυτή η πληροφόρηση, μέσα σε παρενθέσεις (ή σε υποσημείωση), θα πρέπει να περιλαμβάνει το όνομα του συγγραφέα, το έτος της δημοσίευσης και (όταν χρειάζεται) την σελίδα (-ες) από την οποία αντλήθηκαν πληροφορίες. Για παράδειγμα: (Jones, 1991, σελ. 295 – 296). Όταν οι συγγραφείς είναι τρεις ή περισσότεροι, τότε δίνεται μόνο το όνομα του πρώτου συγγραφέα ακολουθούμενο από τις λέξεις *et al.*

Οι πλήρεις πληροφορίες σχετικά με αυτήν την αναφορά θα πρέπει να δίδονται στο τμήμα Αναφορών/Βιβλιογραφίας στο τέλος της πτυχιακής.

3.2 Το Τμήμα Αναφορών/Βιβλιογραφίας

Υπάρχει μια διάκριση μεταξύ των όρων «βιβλιογραφία» και «αναφορά». Οι αναφορές σχετίζονται με τους συγγραφείς των οποίων την εργασία έχει χρησιμοποιήσει **άμεσα** ο Φοιτητής. Η βιβλιογραφία, ωστόσο, είναι μια περιγραφή ολόκληρου του έντυπου υλικού το οποίο μελετήθηκε και που επηρέασε τον τρόπο σκέψης στο θέμα της πτυχιακής.

Συνηθέστατα, στις πτυχιακές θα δίδεται μονάχα ένας κατάλογος αναφορών στο τέλος τους.

α) Βιβλία

Μέσα σε έναν τέτοιο κατάλογο αναφορών, ένας από τους πιο διαδεδομένους τρόπους **αναφοράς σε βιβλίο** είναι:

Επώνυμο, Αρχικά. (έτος), <i>Τίτλος Βιβλίου</i> , Πόλη: Εκδότης.

Τα σημεία στίξης και ο τρόπος γραφής πρέπει να ακολουθείται με **συνέπεια**. Έτσι, για παράδειγμα, μια αναφορά σε βιβλίο μπορεί να είναι η εξής:

Clark, N. (1985), *The Political Economy of Science and Technology*, Oxford: Basil Blackwell

Σημειώστε την χρήση κεφαλαίων γραμμάτων για τις κύριες λέξεις του τίτλου.

β) Άρθρα σε Περιοδικά

Ένας από τους πλέον διαδεδομένους τρόπους **αναφοράς σε άρθρο περιοδικού** είναι:

Επώνυμο, Αρχικά. (έτος), «Τίτλος του Άρθρου», <i>Τίτλος του Περιοδικού</i> , Τόμος, [αριθμός τεύχους αν χρειάζεται], σελίδες.

Για παράδειγμα:

Mowery, D. και Rosenberg, N. (1979), «The influence of market demand upon innovation: a critical review of some recent empirical studies», *Research Policy*, Vol. 8, pp. 103-53.

Σημειώστε την χρήση εισαγωγικών για τον τίτλο του άρθρου και της χρήσης της τελείας μετά από συντμήσεις (π.χ. «Τομ.», «Σελ.»). Στο συγκεκριμένο παράδειγμα, δεν χρειάζεται οπωσδήποτε αριθμός τεύχους (που σημειώνεται ως Vol. 8) γιατί οι αριθμοί σελίδας αρκούν για να επιτρέψουν στον αναγνώστη να βρει το τεύχος του *Research Policy*. Ωστόσο, χρειάζεται αριθμός τεύχους για περιοδικά όπως π.χ. το *New Scientist*, των οποίων κάθε τεύχος αριθμείται από την σελίδα 1.

Ένας από τους πλέον διαδεδομένους τρόπους **αναφοράς σε μη – δημοσιευμένα ή εσωτερικά άρθρα** είναι:

Επώνυμο, Αρχικά. (έτος), «Τίτλος Άρθρου ή Μελέτης», Όνομα Οργανισμού, Διεύθυνση.
--

Για παράδειγμα:

Freeman, C. (1987), «Information Technology, Structural Change and the UK Economy», Science Policy Research Unit, University of Sussex, Falmer, Brighton, UK.

γ) Πηγές από το Internet

Δεν θα πρέπει να διαφεύγει της προσοχής ότι, όπως και στα συμβατικά βιβλία και άρθρα περιοδικών, πρέπει να γίνεται αναφορά/παραπομπή σε οποιαδήποτε πληροφορία αντλείται από ηλεκτρονικά μέσα. Υπάρχει ποικιλία τρόπων αναφοράς σε πληροφόρηση που αντλήθηκε από ηλεκτρονικές πηγές.

Ως γενικές κατευθυντήριες γραμμές, οι ακόλουθες πληροφορίες θα πρέπει να περιλαμβάνονται στην αναφορά:

Επώνυμο, Αρχικά, «Όνομα Τίτλου» (αν πρόκειται για άρθρο), *Τίτλος*, Μέσο (π.χ. Online, CD-ROM), Πληροφορίες Έκδοσης: τόπος, έτος (αν έχει εφαρμογή), Διαθέσιμο: Διεύθυνση του Δικτυακού Τόπου, Ημερομηνία Πρόσβασης (δεν χρειάζεται για τα CD-ROM)

Για παράδειγμα:

Pritzker, T. J. *An Early Fragment from Central Nepal*. Online. Διαθέσιμο:

<http://www.ingress.com/~astanart/pritzker/pritzker.html>, 8 June 1995

Γ: ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ, ΟΓΚΟΣ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ

1. Διάρθρωση

Για πτυχιακές εργασίες (δείτε και παραρτήματα Α και Β)

Οι σελίδες θα πρέπει να τυπώνονται μονάχα από την μία πλευρά σε χαρτί μεγέθους Α4 και να διαρθρώνονται ως εξής:

- α. Το κείμενο θα πρέπει να έχει διάστιχο 1,5 ή 2 και στοιχισμένο κατά προτίμηση στο κέντρο.

- β. Όταν οι αναφορές σε προηγούμενες εργασίες (όταν γίνεται απευθείας αναπαραγωγή προηγούμενων εργασιών) και οι υποσημειώσεις γίνονται στο κάτω μέρος της σελίδας, πρέπει να είναι σε μονό διάστιχο.
- γ. Η γραμματοσειρά πρέπει να είναι κατά προτίμηση η Times New Roman
- δ. Το αριστερό περιθώριο πρέπει να είναι 3,75cm
Το δεξί περιθώριο πρέπει να είναι 1,25cm
Τα άνω και κάτω περιθώρια πρέπει να είναι 2,5cm το καθένα
- ε. Η αρίθμηση των σελίδων πρέπει να γίνεται κάτω και δεξιά

2. Όγκος

- 1) Οι πτυχιακές εργασίες δεν θα πρέπει να ξεπερνούν τις 25.000 περίπου λέξεις (περίπου 70 σελ. για διάστιχο 1,5 ή περίπου 90 σελ. για διάστιχο 2). Αυτό το όριο περιλαμβάνει το κείμενο, πίνακες, υποσημειώσεις και βιβλιογραφία (αλλά όχι και τυχόν παραρτήματα). Το όριο δεν θα πρέπει να ξεπερνιέται γιατί είναι εξαιρετικά σπουδαίο να αναπτύξει ο Φοιτητής/τρια την ικανότητα να γράφει με σαφήνεια και σχετική συντομία.
- 2) Επιπλέον, οι εξεταστές μπορούν να αρνηθούν να αξιολογήσουν εργασίες που είναι υπερβολικά ογκώδεις. Αν ο Φοιτητής/τρια πιστεύει ότι χρειάζεται να υπερβεί αυτό το όριο θα πρέπει να ζητήσει ειδική άδεια από τον Επιβλέποντα Καθηγητή αιτιολογώντας το αίτημά του.

3. Διαδικασίες, Διάρκεια, Παρουσίαση

- 1) Τα σχετικά με την ανάληψη πτυχιακών εργασιών παρατίθενται στις σελίδες 72 – 73 του Οδηγού Σπουδών. Περιληπτικά, κάποιος μπορεί να αναλάβει Πτυχιακή εργασία εφόσον ξεκινά το 7^ο Εξάμηνο σπουδών και δεν οφείλει περισσότερες από 45 ώρες εβδομαδιαίως, εκ των οποίων οι 4 είναι το Σεμινάριο Τελειοφοίτων. Εξέταση Πτυχιακής εργασίας μπορεί να γίνει μονάχα εφόσον ο Φοιτητής/τρια έχει παρακολουθήσει επιτυχώς το Σεμινάριο.
- 2) Με δεδομένο ότι σπάνια η εκπόνηση μιας Πτυχιακής διαρκεί μόνον τους προβλεπόμενους έξι μήνες, Φοιτητές/τριες μπορούν να βρίσκονται σε διαβούλευση με Διδάσκοντες ένα εξάμηνο πριν τους επιτραπεί να αναλάβουν την εργασία τους και να κάνουν κάποια άτυπη προετοιμασία με την επιφύλαξη ότι δεν θα αναλάβουν οπωσδήποτε το συγκεκριμένο θέμα (βλ. πιο κάτω ενότητα 3.1 παρ. 3).

3.1 Διαδικασία Ανάθεσης Πτυχιακής Εργασίας

- 1) Θέματα πτυχιακών ζητούνται και κατατίθενται από όλους τους Διδάσκοντες δυο φορές το χρόνο στις αρχές καθενός Εξαμήνου, ενώ όλοι ανεξαιρέτως οι Διδάσκοντες αναλαμβάνουν

πτυχιακές εργασίες. Αφού κατατεθούν τα θέματα πρέπει να εξετασθούν και να εγκριθούν από το Τμήμα. Στην συνέχεια αναρτώνται στους πίνακες ανακοινώσεων.

2) Οι Φοιτητές/τριες που επιθυμούν να αναλάβουν πτυχιακή εργασία το δηλώνουν στη Γραμματεία του Τμήματος.

3) Σε συγκεκριμένη ημερομηνία, που ορίζεται από τον Προϊστάμενο του Τμήματος, καλούνται όσοι έκαναν την πιο πάνω δήλωση. Γίνεται ανάγνωση κάθε θέματος και οι υποψήφιοι που το επιθυμούν το δηλώνουν, ενώ αν οι υποψήφιοι για συγκεκριμένο θέμα είναι περισσότεροι των προβλεπόμενων από τον προτείνοντα εκπαιδευτικό (1 – 3) γίνεται κλήρωση.

4) Αλλαγή θέματος είναι δυνατή μονάχα εφόσον υπάρξει σύμφωνη γνώμη Επιβλέποντα και όλων των συμμετεχόντων Φοιτητών/τριων και αίτηση και έγκριση από το Συμβούλιο Τμήματος. Αλλαγή Επιβλέποντα Καθηγητή είναι δυνατή για εξαιρετικές περιπτώσεις που κρίνονται μετά από έγγραφη αιτιολόγηση των Φοιτητών/τριων από το Συμβούλιο του Τμήματος, αλλά συνεπάγεται και αλλαγή θέματος. Σε τέτοια περίπτωση, ως ημερομηνία έναρξης θεωρείται η ημερομηνία έναρξης της νέας πτυχιακής εργασίας.

5) Σε περίπτωση που για οποιονδήποτε λόγο ο Επιβλέπωντας δεν μπορεί να περατώσει την επίβλεψη της πτυχιακής εργασίας (π.χ. αποχώρηση, εκπαιδευτική άδεια, ασθένεια) ανατίθεται από το Συμβούλιο του Τμήματος σε άλλον Διδάσκοντα η συνέχιση της επίβλεψης.

3.2 Διάρκεια Εκπόνησης Πτυχιακής Εργασίας και Παράδοση

1) Εφόσον κάποιο θέμα ανατεθεί, ο Επιβλέπωντας καταθέτει στην Γραμματεία έγγραφο ανάθεσης πτυχιακής. Από την ημερομηνία εκείνη ξεκινά να μετρά ο χρόνος των έξι μηνών για την ολοκλήρωση.

2) Όπως αναφέρθηκε, ο χρόνος που διατίθεται για την εκπόνηση πτυχιακών εργασιών είναι έξι μήνες και πρέπει να τηρείται κατά το δυνατό προκειμένου (α) να αποδεσμεύονται Επιβλέποντες Καθηγητές για τους επόμενους Φοιτητές/τριες και (β) να αποδεικνύεται ότι οι Φοιτητές/τριες είναι σε θέση να παραδίδουν συγκεκριμένο έργο μέσα σε συγκεκριμένες προθεσμίες.

Μετά το πέρας οκτώ μηνών από την ημερομηνία ανάθεσης (6 προβλεπόμενοι + 2 μήνες περίοδο χάριτος) ξεκινά να μετρά βαθμολογική ποινή 10% για κάθε μήνα καθυστέρησης με ελάχιστη ποινή το 5% (15 ημέρες καθυστέρησης). Έτσι, μια άριστη πτυχιακή που θα παραδοθεί με έξι μήνες καθυστέρηση (συνολική διάρκεια 12 μήνες) θα βαθμολογηθεί με 6 με άριστα 10 (4 μήνες ποινής).

3) Εφόσον υπήρξε αντικειμενική δυσκολία (πέρα και πάνω από τον έλεγχο των Φοιτητών/τριων) στην εκπόνηση της πτυχιακής, καθυστέρηση μπορεί να αιτιολογηθεί εγγράφως από τον Επιβλέποντα ο οποίος θα καταθέσει σχετικό αίτημα για εξέταση από το Συμβούλιο του Τμήματος.

- 4) Από πλευράς Φοιτητών/τριων η μόνη αιτιολόγηση καθυστέρησης που μπορεί να γίνει δεκτή αφορά την κατάθεση δικαιολογητικών νοσηλείας σε νοσοκομείο.
- 5) Αν παρέλθει χωρίς αποτέλεσμα ο προβλεπόμενος χρόνος εκπόνησης πτυχιακής εργασίας και τυχόν παράτασης, θεωρείται ότι δεν εδόθη το θέμα στον/στους συγκεκριμένο/ους Φοιτητές/τριες και γίνεται σχετική σημείωση διαγραφής από το βιβλίο πτυχιακών εργασιών. Φοιτητής/τρια που κατά τον τρόπο αυτό έχασε το θέμα της πτυχιακής εργασίας υποχρεούται να αναλάβει νέο θέμα τηρώντας στην προβλεπόμενη διαδικασία από την αρχή.
- 6) Με την ολοκλήρωση της συγγραφής της πτυχιακής και την εξέτασή της από τον Επιβλέποντα, ο τελευταίος την εγκρίνει (εφόσον κρίνει ότι είναι ικανή να κερδίσει προβιβάσιμο βαθμό) και υπογράφει το σχετικό έγγραφο προς το Συμβούλιο του Τμήματος, με το οποίο ζητείται ο ορισμός ημερομηνίας παρουσίασης.
- 7) Όπως σημειώνεται στον Οδηγό Σπουδών, τα πνευματικά δικαιώματα ανήκουν σε αυτούς που συνέβαλλαν στην εκπόνηση της πτυχιακής εργασίας, κάτι που συμπεριλαμβάνει τον Επιβλέποντα. Τυχόν χρήση με οποιονδήποτε τρόπο της πτυχιακής εργασίας προϋποθέτει την σύμφωνη γνώμη όλων των εμπλεκόμενων.
- 8) Οι Φοιτητές/τριες πρέπει να παραδώσουν στην Γραμματεία: (α) το έγγραφο με το οποίο ζητείται ορισμός ημερομηνίας παρουσίασης, το οποίο παρέλαβαν υπογεγραμμένο από τον επιβλέποντα και (β) τρία (3) αντίγραφα της πτυχιακής τους για την επιτροπή παρουσίασης και αξιολόγησης, ένα (1) για την βιβλιοθήκη και ένα (1) για τον προσωπικό φάκελο του καθενός (ο οποίος τηρείται από την Γραμματεία). Έτσι, αν η πτυχιακή εργασία εκπονείται από δύο Φοιτητές/τριες, τότε το σύνολο των αντιγράφων που παραδίδονται είναι έξι (6).
- 9) Στην συνέχεια ορίζεται, μετά από Συμβούλιο Τμήματος, η τριμελής Επιτροπή Παρουσίασης και Αξιολόγησης (Επιβλέποντας + δύο συναφούς ειδικότητας Διδάσκοντες), η οποία θα παρακολουθήσει την παρουσίαση από τους Φοιτητές/τριες της πτυχιακής τους κατά την ορισμένη ημερομηνία και ώρα, και θα την αξιολογήσει.

3.3 Παρουσίαση Πτυχιακής Εργασίας

- 1) Ολόκληρη η παρουσίαση δεν πρέπει να διαρκεί πάνω από μισή ώρα, ενώ σε αυτήν θα πρέπει να συμμετέχουν όλοι οι Φοιτητές/τριες, οι οποίοι αξιολογούνται και βαθμολογούνται καθένας χωριστά.
- 2) Αξιολόγηση – βαθμολόγηση κάποιου ή κάποιων από τους Φοιτητές/τριες με βαθμό μικρότερο του βαθμού προβιβασμού (5 στα 10) συνεπάγεται επανάληψη της παρουσίασης για όλους.
- 3) Η διαδικασία της παρουσίασης είναι ανοικτή για παρακολούθηση από οποιονδήποτε ενδιαφερόμενο.

- 4) Στην συνέχεια γίνονται ερωτήσεις εκ μέρους της επιτροπής. Σε περίπτωση που η **εργασία** κριθεί **ελλιπής** αναπέμπεται για συμπληρωματική επεξεργασία, οπότε επαναλαμβάνεται όλη η πιο πάνω διαδικασία. Σε περίπτωση που διαπιστωθεί **λογοκλοπή**, ισχύουν όσα αναφέρονται πιο πάνω στην ενότητα Β παρ. 2 του ανά χείρας οδηγού.
- 5) Κατά την παρουσίαση της εργασίας κρίνεται ο βαθμός της επιτυχούς εκπόνησης του θέματος, ο βαθμός ανταπόκρισης στους στόχους, ο τρόπος προφορικής υποστήριξής της, η ευστοχία στις απαντήσεις της επιτροπής, τυχόν ύπαρξη ερευνητικών προσπαθειών και, τέλος, ο τρόπος σύνθεσης του συνόλου της πτυχιακής ως αυτοτελούς και πλήρους εργασίας.
- 6) Η τριμελής επιτροπή υπογράφει τα σχετικά έγγραφα αξιολόγησης και τα παραδίδει στην Γραμματεία του Τμήματος για τα περαιτέρω.
- 7) Από το σημείο εκείνο και μετά το θέμα είναι πλέον τυπικό και το αναλαμβάνει πλήρως η Γραμματεία του Τμήματος. Οι Φοιτητές/τριες έχουν ολοκληρώσει επιτυχώς τις σπουδές τους και, μέχρι να ορκισθούν, μπορούν να ζητήσουν βεβαίωση περάτωσης αυτών. Η βεβαίωση αυτή λειτουργεί πρακτικά ως πτυχίο για οποιαδήποτε νόμιμη χρήση.

Παράρτημα Α: διάρθρωση κειμένου

2.5cm Περιθώριο Επάνω

Διάρθρωση ως εξής:

3.75 cm Αριστερό Περιθώριο

- Σελίδα Τίτλου – δείτε επόμενη σελίδα
- Ευχαριστίες
- Περίληψη
- Περιεχόμενα
  - ⇒ Κατάλογος τίτλων κεφαλαίων και παραρτημάτων
  - ⇒ Κατάλογος συντμήσεων (αν υπάρχουν)
  - ⇒ Κατάλογος διαγραμμάτων, σχεδίων, πινάκων και χαρτών (αν υπάρχουν)
- Εισαγωγικό κομμάτι ή Κεφάλαιο
- Αριθμημένα Κεφάλαια
- Συμπεράσματα
- Αναφορές – Βιβλιογραφία
- Παραρτήματα (αν υπάρχουν)

1.25cm Δεξιό Περιθώριο

2.5cm Περιθώριο Κάτω

Παράρτημα Β: σελίδα τίτλου

ΑΤΕΙ ΗΠΕΙΡΟΥ
Σχολή Διοίκησης Οικονομίας

Τμήμα Χρηματοοικονομικής και Ελεγκτικής

ΤΙΤΛΟΣ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ

ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΣΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Πρέβεζα, Μήνας και Έτος